

μας με τὸ μέσο τῆς φιλίας ἢ συμμάχιας τους εἴτε πολεμικῶς ἐνεργώντας εἴτε εἰρηνικῶς, με τὸ σκόρπισμα ἀνάμεσα στοὺς δούλους ἀδερφοὺς μας τῶν ἰδεῶν μας, τῶν γραμμάτων μας, τῆς τέχνης μας, τῆς ἐπιστήμης μας, με τὸ κήρυγμα τῆς λευτερίᾳς καὶ τῆς ζωῆς.

Τί λανκμ' ἐμεῖς ἀντὶς αὐτὰ; Ποτε τρωγόμε-
σταν ἀναμεταξύ μας καὶ σκιστόναμε τὸν εὐεργέτη
μας. Ποτε ἀκούσαμε τίς φλογερὲς πεζότητες καὶ
κουταχόρες τοῦ Ἀλ. Σούτρου. Ποτε μαλώνουμε γιὰ
μεταφράσεις, χάσκοντες πρὸ τοῦ ὕψους τῆς φαφλα-
ταρίας Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Καὶ μὴν ἐ-
χοντας καιρὸ, ὥστε μῆτε καὶ νοῦ ἔχαστο, νὰ με-
λετήσουμε σοβαρὰ ποιὸς δρόμος μᾶς περνοῦσε γιὰ
νὰ προσκόψουμε καὶ νὰ πικρακταθούμε τελειωτικὰ,
προχωροῦντας με τὸν αὐτὸν κρατῶντας τοῦ Πολι-
ταίου τίς ἀκροατικὰς καὶ με τὰ ἄλλα συναξάρια.
Ἔσπερα ζήλωσαμε σιγὰ σιγὰ καὶ δόξα Ροβεσπιέ-
ρων καὶ διώξαμε βασιλικὰς καὶ κἀναμε καὶ Συν-
τάγματα καὶ θάγματα. Πάρα ὕστερα καὶ μαρμα-
ρένιας Ἀκαδημίας γιὰ τίς κουκουδιάς. Γιατί
ὄχι, μὴ πού βρέθηκε ἕνας κουτός Σίνας νὰ κούρ-
τὸν κὺρ Ἀλέκο τὸ Ραγκαβῆ με τὴ συντροφιά του—
δὲν εἶν' ἐπὶ θέρῳ;—, πού φιλοδοξοῦσε φαίνεται
νὰ γίνῃ καὶ Ἀκαδημαϊκός; Καὶ πάντα ἀμυχαλοὶ καὶ
Ταρταρίνοι καὶ Δόν Κιχῶτοι καὶ ὅ,τι ἄλλο θέτε.
Ζεδοῦμασταν ποτε στοῦ ἐνὸς μεγάλου τὸ ἔρμα καὶ
ποτε στοῦ ἄλλου, καὶ ξεφαντόναμε με τίς κα-
ραμέλλας πού μᾶς ἐρίχναν, καὶ ἄλλοτε θυμόνοντες
βγάζαμε φωτιὰς καὶ λαύρας ἀπὸ λόγια καὶ ποτις
δὲν ἐνεργήσαμε πρόνοια στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης,
ὅπως μῆτε σὲ καιρὸ πολέμου, παρὰ κλίνουμε ταῦτ'
μὴ ἐδῶ καὶ μὴ ἐκεῖ, ποτε σὲ ἀνοησίες καὶ ποτε
σὲ ψεύτικες συμβουλές, ὅπως στὰ 78, σιὴ λαμ-
πρὰ ἐκείνη, εὐκαιρία, πού μᾶς προσκάλεσαν νὰ πά-
ρουμε μέρος ἀπ' τὴν κληρονομία μας, καὶ πού οἱ
φίλοι μας διττικοὶ Εὐρωπαῖοι δὲ μᾶς ἄφησαν νὰ
τὴν ἐκμεταλλευθούμε σὰν πού ἐπρεπε. Καὶ στρατὸ
κ' ἐτοιμασία καμμιὰ δὲν κάναμε ποτέ; μας. Ἔτσι
μ' αὐτὴ τὴν κακομοιρὴ πέρασαν τὰ ὀγδόντα χρό-
νια καὶ καταντήσαμε καὶ στὴν πολιτικὴ ἐδῶ πού
καταντήσαμε. Δὲν εἶν' ἄραγε καιρὸς νὰ περισώ-
σουμε ὅ,τι μᾶς μένει—καὶ μᾶς μένουν πολλὰ, σχε-
δὸν ἅπαντα τὰ συμφέροντα πού εἴχαμε νὰ ὑποστη-
ρίζουμε—βάζοντας μυαλὸ ἐπὶ τέλους; Πῶς δὲν εἶναι
καιρὸς;

με τὴν καθημερινὴ μεταχείριση, στὸ στόμα τοῦ λαοῦ.
Ἦθελε ὁ βέλτιστος λογικὴ γραμμένη μονίχα σὲ καθαρ-
τωμένον βιβλίον, σὰν τὰ: δάπτω, ναυμός, θαιύπνι-
μος, ὑδαλῆς κ. ἔ., πού ἐλπίζει κάποιος νὰ γίνουν ἀλέ-
ξεις συνήθειαι ἐν τῇ τῇ λογογραφίᾳ καὶ τῇ ποιήσει; (Δ.
Ἀναστασοπούλου. Ἡ Κλέων Ραγκαβῆς) ἢ μπορεῖ νὰ θέλει
λέξεις λαμπικισμέναι καὶ φιλτραρισμέναι ὅχι, παρασμέ-
νες ἀπὸ τὸ σθαμάκιστον τοῦ Κόντου διηλιττήριον (Κ.
Ραδου. Ὁ ἐν Γαλλίᾳ κτλ.). Σκέφτηκε νὰ πῶ τοῦ κ.
Καβαρολογῆ νὰ διαβάσῃ τοῦ Πολυλῆ τὴ «Φιλολογικὴ μας
γλώσσα», νὰ διαβάσῃ ἐπὶ τέλους κατὰ μὴ θυμήθηκα τὰ
λόγια τοῦ Κονεμένου, καὶ δὲ μίλησα. Τὸν ἔριτα νὰ λέγῃ
ἕνα σωρὸ βρασιές γιὰ τοὺς ἀμολιχαρούς, καὶ νὰ τοὺς
φέλῃν, ὅσα θένῃ ἢ σκούπα, ὅσα μπορεῖ νὰ πῇ ἕνας
σοφιστὴς καὶ σπουδαῖος καθαρὸς φιλολόγος.

Ἡ κ. καβαρολογῆς εἶταν πρῶτος ἀνθρώπος. Τῇ
γνώμῃ του ἤθελε νὰ τὴν περάσῃ γι' ἀξιωματικὸ μαθημα-
τικόν. Ἄν τοῦλεγε π. χ. πῶς αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη τοῦ
τάδε μεγάλου φιλόσοφου, πῶς εἶναι ἡ γνώμη τοῦ
συγγραφέως, εἶταν ἄξιος νὰ σοῦ πῇ, πῶς αὐτοὶ δὲν ἔξερουν
τί λέγει, ἢ, τὸ κἄτω-κἄτω, πῶς ἐστὶν ὁ δὲν καταλαβαίνει
τί λέγει. Καὶ τοῦλεγε: «Μπορεῖ νὰ τὸ λέγῃ αὐτὸ ὅποιος
θέλει, μὰ δὲν εἶναι σωστὸν ἢ: «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὸ
λέγῃ αὐτὸ ὁ τάδε κατὰ ἄλλο ὅθι λέγῃ, καὶ δὲν τὸ κατὰ
λαβεῖν». Αὐτὲς εἶναι οἱ πρὸ πρόχειρές του ἀπαντήσεις.

Καιρὸς εἶναι—κρίσιμος, βέβαια—, μὰ πρέπει
νὰ καταλάβουμε, πῶς μόνο με τὰ φιλοσοφικὰ καὶ
ἀρχαῖα οἱ Τοῦρκοι δὲν ἀλλάζουν τὸ φυσικὸ τους, γιὰ
νὰ ἐνεργήσουν σύμφωνα με τοὺς πόθους μας, καὶ
παράδειγμα τὸ Κρούσοβο. Συμπραξὴ ναί, μὰ σύμ-
πραξὴ δίχως οὔτε μιστὴ στιγμὴ νὰ ξεχνᾷ ἡ Ἑλ-
λάδα πῶς ἔχει γραμμένη στὴ σημαία της τὴ λέξη
«λευτεριά» καὶ δίχως νᾶχῃ δεμένη τὰ χέρια. Σύμ-
πραξὴ, μὰ καὶ τὸ πούγγι μας ἀνοιχτὸ γιὰ βοήθειαν,
ὄχι ἀνοιχτὸς μονίχα οἱ στήλες τῶν ἐφημερίδων,
πού κ' αὐτὲς παύσονται θέσθι ἔχουν γιὰ τίς ἀγριο-
φωνίες τῶν διαδελτωτῶν τοῦ Μερκούρη καὶ τῶν
συναδέλφων του. Κι' ἀκόμη συμπραξὴ γιὰ τὸ διώ-
ξιμο τῶν ληστῶν καὶ τῶν κακούργων ἀπ' τὴ μέση,
μὰ καὶ γιὰ τὴν καλλιτέρευση—πραγματικὴ καὶ ὄχι
στὸ χαρτί, ἀλλὰ-τούρκα—τῆς τύχης τῶν σκλαβω-
μένων. Ἀλλίως κανένα, κανένα κέρδος δὲν ἔχουμε,
παρὰ ζημιὰ μόνον ἄλλίως δὲν κάνει τίποτε ἄλλο ἢ
Ἑλλάδα παρὰ νὰ σκοτώνῃ τὴν ἱστορίαν της, νὰ
τοκτονῇ καὶ νὰ χαντακόνετ' ἄλλίως θάχουν πρὸς
δικαίω ἐκεῖνοι πού χαοκταρίζουν ὡς τερατώδη τὴ
συμπραξὴ αὐτῇ. Καλὰ πρέπει νὰν τὸ νοιώσουμε
αὐτὸ καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀκόμη χρειάζεται. Καὶ βέβαια
νὰν τὸ νοιώσουμε ὄχι γιὰ νὰ χαζέψουμε ὕστερα,
παρὰ γιὰ νὰ κουνηθούμε, νὰ κουνηθούμε ἐπὶ τέλους,
ἂν δὲν εἴμαστε ὀλόκληρα πτώματα! Βιάζεται γὰρ
ἡ Βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν καὶ βυσσινί ἀρπύ-
ζουσιν αὐτήν!

ΚΑΠΟΙΟΣ

(ALBERT SAMAIN)

Εἶσαι θλιμμένη μυροφόρα,
Ἡοὺ φέρεις ὅπως σὴν ποδιά σου
Κι' ὅμως σὴν τόση σου τὴ θλίψη
Δὲ στάλαξες τὰ δάκρυά σου.

Καὶ μαρμάρωτο ἐστὶ κούβει
Καὶ καὶ ἀρχαῖο σου μένει
Κι' εἶσαι σὰ μὴ μοιρολογίτρα
Σὲ σαρκωτάτο σκαλισμένη.

Καὶ σὰν ἀπομεινῶρι ἀρχαῖο
Ὅνειρο κάποιου ξεχασμένο
Μὲ σὴν καρδίᾳ σου πάντα ἀφίνει
τὸ δάκρυ σου κρυσταλωμένο

Εἶσαι θλιμμένη μυροφόρα,
Μὰ ξέρω δάκρυα τῶν ματιῶν σου
Μὴ τραχηλιὰ μαργαριτάρια
Γύρω, γύρω στὸ λαιμό σου.

Μετῆρ. ΑΠ. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΥ

ΠΑΡΑΤΡΑΦΑΚΙΑ

Χάρτινα πούρα. Ναί, χάρτινα. Τὰ κατὰκαυζοῦνε
στὴ Νέα Ὑόρκη. Παίρνουνε στουπόχρητο, τὸ βουτοῦνε
σὲ αἶδος καπνοζοῦμι, τὸ σταγώνουν, τὸ ζουλίγουν, τὸ
κόβουνε σὲ φύλλα, τὸ τυλίγουν, κ' ἐγίνε τὸ πούρο. Τὰ
ἐπαινοῦν πολὺ.

Ἡ οὐσία σου Κάρλωφ φρονεῖ πῶς ὁ κακούργος
φαίνεται ἀπὸ τὸ χρώμα τῶν ματιῶν του. Π. χ. ὁ φονεὺς
ἢ ὁ κλέφτης ἔχει καστανὰ μάτια πρὸς τὸ κακὸν ὁπλόν.
(Ὁ τυχοδιώκτης ἢ ὁ ἀγύρτης ἀνοίγῃ γὰρ καλὰ μάτια, καὶ
καθεστῇ. Ὁ τίμιος ἄνθρωπος κατὰ τὸν Κάρλωφ πρέπει
νᾶχῃ ἢ βαθιὰ γαλανὰ ἢ γοῖζα μάτια.)

Οἱ Γερμανικὲς ἐφημερίδες εἶναι γεμάτες τῶρα ἀπὸ
λογίης λογίης τρόπους πού νοθεύονται τὰ πούριμα στὴν πα-
τρίδα τοῦ Νίτσι. Ὁ ἱστακὸς τοῦ τενακὲ γίνεται ἀπὸ κα-
λοθεραπεύμενο γκαπὸ καὶ καθούρου. Οἱ πούρες, ἀπὸ μαῦρο
ἐλάντικο φιλοκομμένο, ἀπὸ μετῆρ, ἀπὸ μαλακωμένο πε-
τῆ, ἢ κ' ἀπὸ καρθονισμασμένες πατάτες με λίγο «αἰθέρα»
μέσα. Γοῖθουν τὰ μπαγιέτα φάρια με «βαζιλίνα» ἀ-
λείβουν τὰ τῆραχνα τους καὶ με λίγο αἶμα, κ' ἀμέσως
γίνονται φορέσκα φάρια. Ὡραῖος πελτέ; πουλιέται καμω-
μένος ἀπὸ γογγύλια, τὸ πιπερὶ τῆραχναί; ἐτοιμὸ ἰλε-
σμένο κ' ὅς εἶναι κ' ἀπὸ λοκούκουτσα. κ' ὁ καφὲς εἶναι
κάμποσο νόστιμος; ὅταν ἔχει ἀρκετὴ δόση ἀπὸ καμμένο
ξηρόσκα.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πουλόπουλε, τίς ἐστὶν ἡ ὀρθογραφία
τῆς λέξεως πλημμύρα ἢ καὶ πλῆμμυρα;

ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲ θυμᾶμαι καλὰ, δάσκαλε.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πῶς δὲν τὸ βρήκες, ὅρς μποῦρο, στὸ
Λεξικό;

ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν τὸ βρήκα, δάσκαλε, γιὰ
δὲν ἔξερα πῶς γράφεται.

Τί διαφέρει γυναῖκα πού συζητᾷ ἀπὸ ἄντρα πού συ-
ζητᾷ;

Ὁ ἄντρας τσιπκίνει, μὰ δὲν παύεται ἢ γυνὴ καὶ παύ-
εται, μὰ δὲ τσιπκίνει.

ΚΩΣΤΑΣ. Εἶμαι, φίλε μου, ἀπελπισμένος Δυὸ φορὲς
τῆς εἶπα νὰ με παντρεθῇ, καὶ τίς διό μ' ἀνῆλθε.

ΜΑΝΩΛΗΣ. Θὰ πεῖ λοιπὸν πῶς σὲ θέλει.

ΚΩΣΤΑΣ. Μὲ θέλει; Πῶς;

Μήπως ὁ Goldoni, ὁ περίφημος ἰταλὸς Ἀριστοφάνης
πρὸς τὸ λαὸ δὲν πῆγε, γιὰ νὰ μάθῃ τὴν ἀληθινὴν καλὴν
τὴ γλώσσα; Καὶ καθὼς τὸ λέει καὶ ὁ ἴδιος, (Carlo Gol-
doni: Memorie) δὲν πῆγε στὴν Τοσκᾶνα «per trattare
famigliarmente con i Fiorentini e i Senesi, testi vi-
venti della buona lingua italiana», γιὰ ν' ἀνακατευτῇ
με τὸ λαὸ, τὸ ζωντανὸ καίμενο τῆς καλῆς γλώσσας;
Αὐτὸ ποῦκανε ὁ Goldoni, ὁ κ. Καβαρολογῆς θὰ τῷ δρισκε
πολὺ κακό, καὶ ὅς μὴ συμφωνοῦσε με τὸν Giovanni Mestica,
πού μᾶς τὸ ξαναλέει, χωρὶς νὰ θέλῃ, βέβαια, νὰ προ-
βάλῃ τὸ Goldoni. (Giov. Mestica. La politica nell'
opera letteraria di Vittorio Alfieri.). Καὶ γιὰ τὸ Dante
ἀκόμα μποροῦσε νὰ πῇ πῶς ἔκαμε ἄσκημα γράφοντας
στὴν ἀπλὴ γλώσσα τῆς ἐποχῆς του, στὴ ζωντανὴ γλώσσα
τῆς πατρίδας του, καὶ ὅς μὴ συμφωνοῦσε μ' ἕνα σωρὸ εὐ-
ρωπαίων, ἀπὸ τὸ Βοσκᾶνιο ἀρχινώντας, καὶ φτίνοντας
ὡς στοὺς ἄλλους, τοὺς μεταγενέστερους καὶ τοὺς σημερι-
νοὺς, πού τελειωμὸ δὲν ἔχουν. Ἄν τοῦλεγε τοῦ κ. κα-
βαρολογῆ πῶς ὁ Ντάντες ἔχει γραμμένο κάποιον ἔργο, πού
τὸ λέει De Vulgari Eloquentia, θὰ σοῦ εἶπε πῶς ἔχεις
λάθος, καὶ ἂν τοῦλεγε πῶς ὁ Σωλομοὺς μᾶς ἔχει γραμμένο
κάποιον Διάλογον καὶ τοῦ ξηγοῦσε τίς ἰδέες τοῦ Σωλομοῦ,
θάρχιζε νὰ σοῦ λέγῃ τίς ἀνοησίες κάποιου ψευδοποιητῆ πού
πέθανε καὶ τὰ σοφὰ λόγια ἐνὸς σπουδαίου καὶ διαπρεποῦς
κυρίου.

(ἀκολουθεῖ)

Καὶ ὁ κ. καβαρολογῆς εἶχε δική του γνώμη γιὰ καθεστῇ,
ὅς μὴν εἶχε διαβάσει καὶ κανένα ἄλλου γνώμη. Ἔλεγε
πῶς ἕνας πού θέλει νὰ γράφῃ κατὰ μὴ ἄξιζα, κανένα καλὸ
ποίημα ἢ κανέν ἄλλο ἔργο με σημασία, πρέπει νὰ μὴ
μεταχειρίζεται λέξεις συνειθισμέναι, πού νὰ τις ξέρει κ' ὁ
νὰς χωριάτης. Ἐφρονε παρὰδειγμα τοὺς ἀρχαίους, πού,
καθὼς τῷθελε αὐτός, γράφταν ὑψηλὰ πράγματα εἰς ὑ-
ψηλὴν γλῶσσαν καὶ δημοῦργησαν(!) τὴν ἐλληνικὴν
γλῶσσαν, χωρὶς νὰ τρέχουν στὸ λαὸ. Τὸ ἴδιον, ἔλεγε, ἔκα-
ναν καὶ οἱ μεγάλοι σοφοὶ τῆς Εὐρώπης. Καὶ εἶταν φο-
βερὸ πρῶτα ν' ἀκούγῃ κανεὶς ἐκεῖνα πού ἔλεγε ὁ θαυ-
μάσιος αὐτὸς ἄνθρωπος, πού νόμιζε πῶς αὐτὸς τῷθερε ὅλα
καὶ πῶς οἱ ἄλλοι, πού δὲν ἔξεραν τίποτε, δὲν εἶχαν τὸ
δικαίωμα νᾶχουν ἄλλη γνώμη πρὸς τὴ δική του. Ὁλο-
ένα μᾶς ἔλεγε πῶς ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος προκαλοῦνται τίς
ἰδέες του, πῶς τὸν ἐχτιμοῦν, πῶς τόνε σέβονται, πῶς δὲν
τοῦ ἀντιλένε. Δὲν τῷχε τίποτα. ἂν τῷθερε, νὰ μᾶς ἔλεγε
καὶ τὰ λόγια τοῦ Νέστορα:

Ἦδη γὰρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείσιν ἡέπερ ἡμῖν,
ἄνδράσιν ὁμίλησα, καὶ οὐποτε μ' οἶγ' ἀνέριζον.

Κι' ὅμως δὲ θὰ μιλοῦσε γιὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ γιὰ
τοὺς Εὐρωπαίους καθὼς μίλησε, ἂν ἔξερε πῶς ὁ Πλάτων
ἐφρονε σὲ γλῶσσαν ἀπλὴν, ἀπὸ ἀπὸ τὸ λαὸ ἔμαθε
τὸ «ἐλληνίζειν» δὲ θὰ μιλοῦσε γιὰ Εὐρωπαίους ἢν ἔξερε
ἀπὸ Lessing, ἀπὸ Dante, ἀπὸ . . . ἀπὸ . . . κτλ.